

**แนวพระราชดำริในการปกครองของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร
มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร (รัชกาลที่ 9)**
**The Governance Philosophy of His Majesty King Bhumibol Adulyadej
the Great (King Rama IX)**

วิชณพงศ์ สุจารี¹, มาตล จรูญรัตน์², อมร หวังอัครางกูร³

¹ สาขาการเมืองการปกครอง มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี จังหวัดสุราษฎร์ธานี
โทร. 065-3865395 อีเมลล์ ks.sujaree@gmail.com

² สาขาการเมืองการปกครอง มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี จังหวัดสุราษฎร์ธานี
โทร. 077-913363 ต่อ 1123 อีเมลล์ n_jaroonrat@hotmail.com

³ สาขาการเมืองการปกครอง มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี จังหวัดสุราษฎร์ธานี
โทร. 077-913363 ต่อ 1123 อีเมลล์ amornw.sru@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาแนวพระราชดำริในการปกครองของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร (รัชกาลที่ 9) 2) ศึกษาความเป็นพลังอำนาจละมุนทางการเมืองของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ 9) และ 3) เสนอแนะรูปแบบในการประยุกต์ใช้แนวพระราชดำริและหลักการทรงงานของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ 9) กำหนดรูปแบบการวิจัยเป็นเชิงคุณภาพ เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์จากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 3 กลุ่ม จำนวน 17 คน/รูป โดยใช้วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนาเพื่อตอบวัตถุประสงค์การวิจัย

ผลการวิจัยพบว่า 1) ทรงมีแนวพระราชดำริในการปกครองที่สำคัญ 3 ประการ คือ ความเป็นธรรมราชา ความเป็นกลางทางการเมือง และการเป็นศูนย์กลางในการสร้างความสามัคคีและความสมานฉันท์ ทรงปกครองโดยยึดหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ได้แก่ ทศพิธราชธรรม และหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งเน้นความพอประมาณและความมีเหตุผล ในฐานะ “ธรรมราชา” และทรงเป็นต้นแบบของผู้นำที่ใช้หลักธรรมาภิบาลนอกจากนี้พระองค์ยังดำรงความเป็นกลางทางการเมืองอย่างเคร่งครัด ไม่เข้าข้างฝ่ายใด เปรียบเสมือน “โซ่คล้องใจ” ในช่วงวิกฤตการณ์ทางการเมือง เพื่อคลี่คลายความขัดแย้งและส่งเสริมความสงบสุขในสังคม 2) ทรงใช้พลังทางศีลธรรมและพระบารมีอย่างแยบคายในการปกครองประเทศและสร้างความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ โดยไม่อาศัยอำนาจบังคับ แต่ใช้การนำด้วยความเมตตาและความเข้าใจผ่านพระราชกรณียกิจที่มุ่งพัฒนาคุณภาพชีวิตประชาชน และส่งเสริมความสัมพันธ์อันดีในระดับนานาชาติ ทรงเป็นสัญลักษณ์ของผู้นำที่มีวิสัยทัศน์กว้างไกลและมีบทบาทสำคัญในการรักษาความมั่นคงของชาติด้วยสันติวิธี แสดงให้เห็นว่า รัชกาลที่ 9 ทรงเป็น “ราชาประชาธิปไตย” ที่นำพาประเทศโดยใช้หลักธรรมและพลังอำนาจละมุนอย่างสมดุล เพื่อความเจริญรุ่งเรืองและความยุติธรรม 3) รูปแบบการประยุกต์ใช้แนวพระราชดำริและหลักการทรงงานของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร (รัชกาลที่ 9) โดยมีความสำคัญคือ ศาสตร์พระราชา และหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งนำไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาชีวิต การพัฒนาชุมชน องค์กร ประเทศและการบริหารจัดการทรัพยากรได้อย่างยั่งยืน

คำสำคัญ : แนวพระราชดำริ การปกครอง รัชกาลที่ 9

Abstract

This research aims to 1) study the royal initiatives in governance of His Majesty the Late King Bhumibol Adulyadej (Rama IX), 2) study the soft power of His Majesty the Late King (Rama IX) in politics,

and 3) suggest models for applying His Majesty the King's royal initiatives and working principles. This qualitative research utilized a literature review, documents, textbooks, and interviews with 17 key informants from three groups: two monks, seven qualified persons in the area of political science, and eight civil servants and government officials. Descriptive data analysis was used to address the research objectives.

The research findings show that 1) His Majesty the Late King Bhumibol Adulyadej the Great (Rama IX) embodied three key concepts: righteousness as a king, political neutrality, and centrality in fostering unity and harmony. His governance was based on Buddhist principles, such as the Ten Royal Virtues and the Sufficiency Economy Philosophy. He emphasized moderation and reasonableness as a "Dharma King" and served as a model for a leader who practiced good governance. Furthermore, he maintained strict political neutrality, refusing to take sides, acting like a "chain connecting the hearts" during various political crises to resolve conflicts and promote social peace. 2) He wisely exercised his moral power and charisma in governing the country and fostering international relations, without resorting to coercion. He led with compassion and understanding through his royal duties aimed at improving the quality of life of the people and fostering good relations internationally. He symbolized a visionary leader who played a crucial role in maintaining national security through peaceful means. This demonstrates that King Rama IX was a "wise king" who balanced the principles of Dharma and soft power, leading the country to true prosperity and justice. 3) The royal initiatives and work principles of His Majesty King Bhumibol Adulyadej the Great (Rama IX), emphasizing the royal philosophy and the Sufficiency Economy Philosophy, have been applied as a guideline for life development, community, organizational, National Development and Sustainable Resource Management.

Keywords: Royal Initiatives, Governance, King Rama IX

ความสำคัญของปัญหา

ประเทศไทยหรือดินแดนสยามในอดีตเป็นสังคมที่มีรากฐานทางวัฒนธรรมและความเชื่อทางศาสนาอย่างลึกซึ้ง โดยเฉพาะศาสนาพุทธและศาสนาพราหมณ์-ฮินดู ซึ่งทั้งสองศาสนาได้เข้ามามีอิทธิพลต่อระบบความคิด การปกครอง และ วัฒนธรรมของรัฐไทยอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ยุคก่อนประวัติศาสตร์ การรับเอาศาสนาเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของระเบียบทางสังคม มิได้เป็นเพียงเรื่องความศรัทธาเท่านั้น หากแต่เป็น “เครื่องมือทางการเมือง” ที่ช่วยสร้างความชอบธรรมให้แก่ผู้ปกครองและสถาบันกษัตริย์ในทุกยุคสมัย

ในสมัยกรุงสุโขทัย พระมหากษัตริย์ทรงถือหลัก “ธรรมราชา” ซึ่งหมายถึงการปกครองโดยยึดมั่นในหลักธรรมคำสอนของพระพุทธศาสนา เช่น ทศพิธราชธรรม จักรวรรดิวัตร และราชনীติ โดยมีแนวคิด “พ่อปกครองลูก” เป็นแกนกลางของความสัมพันธ์ระหว่างกษัตริย์กับประชาชน ซึ่งสะท้อนถึงความใกล้ชิด เมตตา และความยุติธรรม อันเป็นพื้นฐานของสังคมที่สงบสุขและมั่นคง การใช้หลักธรรมราชาในการบริหารบ้านเมืองจึงเป็นรากฐานของการสร้าง “ความชอบธรรมทางศีลธรรม” ให้กับสถาบันกษัตริย์ และได้ถูกสืบทอดต่อมาจนถึงยุคปัจจุบันต่อมาในสมัยกรุงศรีอยุธยา ศาสนาพราหมณ์-ฮินดูได้เข้ามามีบทบาทสำคัญยิ่งในด้าน “พิธีกรรมและสัญลักษณ์ของอำนาจ” ผ่านแนวคิดเรื่อง “เทวราชา” ที่ถือว่าพระมหากษัตริย์คือสมมุติเทพหรืออวตารของเทพเจ้าสูงสุด ทำให้สถาบันกษัตริย์มีสถานะเหนือปวงชน และได้รับการเคารพสักการะในฐานะผู้ทรงศักดิ์สิทธิ์ แนวคิดนี้

สะท้อนผ่านพิธีกรรมสำคัญ เช่น พระราชพิธีบรมราชาภิเษก พระราชพิธีโสกันต์ และพระราชพิธีจรดพระนังคัลแรกนาขวัญ ซึ่งมีนัยทางการเมืองที่แสดงให้เห็นถึงอำนาจและความชอบธรรมของพระมหากษัตริย์ในฐานะผู้นำสูงสุดของแผ่นดิน

ภายหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475 ประเทศไทยได้เปลี่ยนจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์มาเป็นระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข พระราชอำนาจจึงถูกจำกัดให้อยู่ภายใต้รัฐธรรมนูญ แต่สถาบันพระมหากษัตริย์ยังคงดำรงอยู่ในฐานะ “ศูนย์รวมจิตใจของประชาชน” และ “องค์ศาสนูปถัมภก” ตามที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยทุกฉบับได้บัญญัติไว้ นั้นหมายความว่าพระมหากษัตริย์ไทยทุกพระองค์ต้องทรงยึดมั่นในหลักพุทธศาสนา และทรงอุปถัมภ์ศาสนาทุกศาสนา เพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยและความเป็นเอกภาพของชาติ ในช่วงสงครามเย็น (พ.ศ. 2490–2520) ประเทศไทยต้องเผชิญกับภัยคุกคามจากลัทธิคอมมิวนิสต์และความไม่มั่นคงทางการเมือง จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ นายกรัฐมนตรีในขณะนั้น จึงได้ฟื้นฟูบทบาทของสถาบันพระมหากษัตริย์ให้กลับมามีอิทธิพลในสังคมไทยอีกครั้ง โดยอ้างแนวคิด “พ่อขุนอุปถัมภ์เผด็จการ” ซึ่งเป็นการนำแนวคิด “พ่อปกครองลูก” จากสมัยสุโขทัยมาปรับใช้ เพื่อสร้างความชอบธรรมให้กับอำนาจของรัฐบาล และใช้สถาบันกษัตริย์เป็นศูนย์รวมทางจิตใจในการต่อสู้กับคอมมิวนิสต์ การดำเนินนโยบายดังกล่าวทำให้สถาบันพระมหากษัตริย์กลับมามีบทบาททางสังคม การเมือง และวัฒนธรรมอย่างโดดเด่น

ในรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร (รัชกาลที่ 9) พระองค์ทรงเป็นกษัตริย์นักพัฒนา ผู้ทรงใช้อำนาจด้วยหลักคุณธรรม ปกครองโดยยึดมั่นในหลักพุทธศาสนา และทรงใช้ “หลักธรรมราชา” เป็นแนวทางในการบริหารประเทศ พระองค์ทรงเผชิญกับเหตุการณ์สำคัญทางการเมือง เช่น เหตุการณ์ 14 ตุลาคม 2516, 6 ตุลาคม 2519, และพฤษภาทมิฬ พ.ศ. 2535 ซึ่งพระองค์ทรงวางพระองค์เป็นกลาง และทรงเป็นศูนย์รวมในการยุติความขัดแย้งของชาติ นอกจากนี้ พระองค์ยังทรงแก้ไขปัญหาคาใจของประชาชนและเศรษฐกิจตกต่ำด้วยแนวคิด “เศรษฐกิจพอเพียง” ซึ่งเป็นผลลัพธ์จากการประยุกต์หลักธรรมทางพระพุทธศาสนากับแนวคิดการพัฒนาที่ยั่งยืน

ด้วยเหตุนี้เอง พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 9 ทรงเป็นแบบอย่างของ “ธรรมราชาผู้ทรงคุณธรรม” ที่ใช้อำนาจอย่างมีสติ เมตตา และเสียสละ เพื่อประโยชน์สุขของประชาชน ทั้งยังทรงเป็นผู้สร้าง “พลังอำนาจละมุน (Soft Power)” ผ่านการทรงงานอย่างต่อเนื่อง พระราชจริยวัตรอันเปี่ยมด้วยคุณธรรม และแนวพระราชดำริที่ได้รับการยอมรับทั้งในประเทศและต่างประเทศ ดังนั้น ความสำคัญของปัญหาการวิจัยนี้อยู่ที่การทำความเข้าใจ “แนวคิดทางศาสนาและหลักธรรมราชา” ซึ่งถูกนำมาใช้ในการสร้างความชอบธรรมทางการเมืองของสถาบันพระมหากษัตริย์ไทย ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการศึกษาพระอัจฉริยภาพของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ในฐานะผู้นำที่ทรงใช้อำนาจด้วยคุณธรรมและศาสนา เพื่อสร้างสันติสุข ความมั่นคง และความเจริญอย่างยั่งยืนให้แก่ประเทศชาติ การศึกษาประเด็นนี้ไม่เพียงแต่จะช่วยให้เข้าใจวิวัฒนาการทางความคิดทางการเมืองไทยเท่านั้น แต่ยังเป็นแนวทางสำคัญในการประยุกต์ใช้หลักธรรมในการบริหารประเทศและการดำรงชีวิตของประชาชนในสังคมประชาธิปไตยปัจจุบัน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาแนวพระราชดำริในการปกครองของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพล อดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร (รัชกาลที่ 9)
2. เพื่อศึกษาความเป็น พลังอำนาจละมุน (Soft power) ทางการเมืองของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร (รัชกาลที่ 9)
3. เพื่อเสนอแนะรูปแบบหรือแนวทางในการประยุกต์ใช้แนวพระราชดำริและหลักการทรงงานของพระองค์ท่าน ในการปฏิบัติงานของบุคคลทั่วไป หน่วยงาน หรือองค์กร รวมถึงการนำไปใช้ในการดำรงตน

ขอบเขตการวิจัย

ขอบเขตเนื้อหา

ศึกษาแนวพระราชดำริในการปกครองของรัชกาลที่ 9 โดยเน้นหลักธรรมในการทรงงาน แนวคิดเรื่องธรรมาชา พลังอำนาจละมุน (Soft Power) ที่ทรงใช้ในการคลี่คลายปัญหาทางสังคม การเมือง และเศรษฐกิจ รวมถึงการวิเคราะห์หลักการทรงงาน เช่น “เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา”, “ประโยชน์สุขของประชาชนเป็นเป้าหมาย”, “ทำงานเชิงระบบ”, และ “การพัฒนาอย่างยั่งยืน” เพื่อนำไปสู่การเสนอแนะแนวทางการประยุกต์ใช้ในบริบทปัจจุบัน

ขอบเขตด้านพื้นที่และแหล่งข้อมูล

ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสารทางวิชาการ พระราชดำรัส พระบรมราโชวาท บันทึกโครงการพระราชดำริ หนังสือบทความ และสื่อมวลชนมีเดียต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับพระราชกรณียกิจ รวมถึงการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) จากผู้ทรงคุณวุฒิ หรือบุคคลที่เคยทำงานใกล้ชิดกับโครงการพระราชดำริ โดยเน้นพื้นที่ศึกษาในประเทศไทย

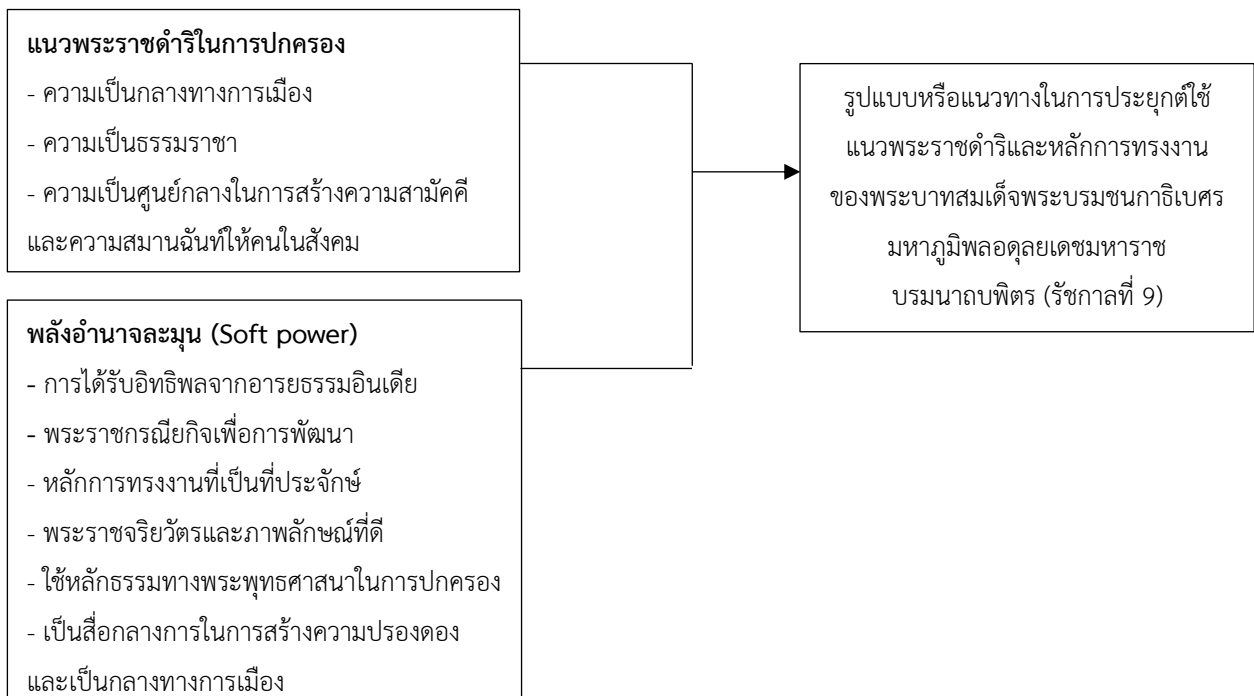
ขอบเขตด้านระยะเวลา

ครอบคลุมช่วงเวลาการครองราชย์ของพระองค์ ตั้งแต่ พ.ศ. 2489 ถึง พ.ศ. 2559 ซึ่งเป็นช่วงเวลาที่พระองค์ทรงครองราชย์สมบัติเป็นพระมหากษัตริย์ พระองค์ที่ 9 แห่งพระบรมราชจักรีวงศ์

ขอบเขตกลุ่มเป้าหมายในการเก็บข้อมูล

กลุ่มเป้าหมายหลัก ได้แก่ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 17 ท่าน ซึ่งแบ่งได้ออกเป็น 3 กลุ่ม ดังนี้ พระภิกษุ ปราชญ์เมธี หรือผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านรัฐศาสตร์ นักการเมือง ข้าราชการ (ปลัดอำเภอ ทหาร ข้าราชการสังกัดกลุ่มพิธีการศพที่ได้รับพระราชทาน กระทรวงวัฒนธรรม และเจ้าหน้าที่สำนักงานพระคลังข้างที่)

กรอบความคิดในการวิจัย

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ผู้วิจัยและผู้อ่านมีความเข้าใจเกี่ยวกับแนวพระราชดำริในการปกครองของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร (รัชกาลที่ 9) ซึ่งเป็นรากฐานของการบริหารประเทศที่ยึดหลักธรรม คุณธรรม และความอยู่ดีมีสุขของประชาชน

2. ได้เข้าใจถึงความเป็นพลังอำนาจละมุน (Soft power) ทางการเมืองของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร (รัชกาลที่ 9) ที่ทรงมีต่อประเทศไทยและนานาชาติ

3. บุคคลทั่วไป หน่วยงาน หรือองค์กรต่าง ๆ ได้รับทราบและนำแนวทางในการประยุกต์ใช้แนวพระราชดำริและหลักการทรงงานของรัชกาลที่ 9 ไปปรับใช้ในการปฏิบัติงานหรือดำรงตน

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาแนวพระราชดำริในการปกครองของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร (รัชกาลที่ 9) ในครั้งนี้ดำเนินการโดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research Methodology) เป็นแนวทางในการแสวงหาคำตอบของคำถามงานวิจัยที่ได้ตั้งไว้ โดยการเลือกแนวทางการวิจัยเชิงคุณภาพในครั้งนี้จะมุ่งศึกษาถึงแนวความคิดพระราชดำริและหลักการทรงงานของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร (รัชกาลที่ 9) ว่าพระองค์ทรงมีหลักคิดในการปกครอง ให้พสกนิกรมีความร่มเย็นเป็นสุข บ้านเมืองเกิดความสงบสุขอย่างไรบ้าง รวมไปถึงศึกษาความเป็นพลังอำนาจละมุน (Soft Power) ทางการเมืองของพระองค์ ว่าพระองค์ทรงเป็น Soft Power อย่างไร มีปัจจัยอะไรบ้างที่สะท้อนถึงการเป็น Soft Power ทางการเมืองของพระองค์ ตลอดจนเสนอแนะแนวทางการประยุกต์ใช้หลักการทรงงานของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 9 ในการปฏิบัติงานในชีวิตประจำวัน และนำไปสู่การสร้างรูปแบบองค์ความรู้ที่เกิดจากการประยุกต์ใช้หลักการทรงงานของพระองค์อีกด้วย ดังนั้น ผู้ศึกษาวิจัยจึงเลือกใช้วิธีการศึกษาเชิงคุณภาพในการศึกษา เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกเพื่อมาตอบคำถามในการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ทั้งนี้ ผู้ศึกษาวิจัยได้วางแผนการดำเนินงานตามขั้นตอน ดังนี้

1. ศึกษาข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับแนวคิดเกี่ยวกับพระมหากษัตริย์ แนวคิดเกี่ยวกับกษัตริย์ภายใต้รัฐธรรมนูญ รวมไปถึงเหตุการณ์และบริบทสำคัญในรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 9

2. สร้างแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง

3. เก็บรวบรวมข้อมูล

4. สัมภาษณ์ข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่กำหนดไว้

5. วิเคราะห์ข้อมูลและสรุปผลการศึกษาจากการสัมภาษณ์เชิงลึก

ประชากรและวิธีการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง

ผู้ให้ข้อมูลหลักและเกณฑ์การคัดเลือก

การวิจัยเลือกใช้การสุ่มตัวอย่างวิธีเจาะจง (Purposive Sampling) เพื่อให้ได้ผู้ให้ข้อมูลที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ หรือประสบการณ์โดยตรงเกี่ยวกับแนวพระราชดำริและการปฏิบัติภายใต้วังพระราชดำริ กลุ่มตัวอย่าง 3 กลุ่มหลัก ได้แก่

1. พระภิกษุสงฆ์ (จำนวน 2 รูป) - ให้มุมมองด้านหลักธรรมและการตีความหลักธรรมราชา

2. ประชาชน/ผู้ทรงคุณวุฒิด้านรัฐศาสตร์และนักการเมือง (จำนวน 7 คน ประกอบด้วยผู้ทรงคุณวุฒิ 5 คน และนักการเมือง 2 คน) - ให้มุมมองเชิงวิชาการและเชิงนโยบาย

3. ข้าราชการและเจ้าหน้าที่ที่ทำงานรับใช้เบื้องพระยุคลบาท (รวม 8 คน ได้แก่ เจ้าหน้าที่ทหาร นักสื่อสารมวลชน ตำรวจ ปลัดอำเภอ นักวิชาการวัฒนธรรม และเจ้าหน้าที่พระคลังข้างที่)

รวมผู้ให้ข้อมูลทั้งหมด = 17 คน เกณฑ์การคัดเลือกหลักได้แก่ ความเกี่ยวข้องกับประเด็นศึกษา (ความรู้/ประสบการณ์ตรง) ความเต็มใจให้ข้อมูล และความสามารถในการให้ข้อมูลเชิงวิเคราะห์

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การศึกษาเรื่อง แนวพระราชดำริในการปกครองของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร (รัชกาลที่ 9) ผู้ศึกษาวิจัยได้มีเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย โดยใช้แบบสัมภาษณ์ ซึ่งเป็นแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง มีโครงสร้างเป็นชุดของคำถามที่ผู้ศึกษาวิจัยสร้างขึ้นเพื่อให้ได้มาซึ่งเก็บข้อมูลเชิงลึกในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับแนวพระราชดำริและหลักในการปกครองของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 9 ได้แก่ ซึ่งแบบสัมภาษณ์ดังกล่าว แบ่งออกเป็น 2 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 : ข้อมูลส่วนบุคคล

ส่วนที่ 2 : คำถามเกี่ยวกับทัศนคติและความคิดเห็น โดยแบ่งประเด็นออก 2 ประเด็นสำคัญ ดังนี้

- แนวพระราชดำริในการปกครอง หลักธรรมที่พระองค์ทรงใช้ในการปกครอง บทบาทในการแก้ปัญหาหรือวิกฤตการณ์ความขัดแย้งทางการเมืองของในหลวงรัชกาลที่ 9 หลักการทรงงานของในหลวงรัชกาลที่ 9 รวมไปถึงการเป็นพลังอำนาจละมุน (Soft power) ทางการเมืองของในหลวงรัชกาลที่ 9

- ความเป็นพลังอำนาจละมุน (Soft power) ทางการเมือง ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ 9)

นอกจากนี้แล้วยังมีเครื่องมือและอุปกรณ์ที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ เครื่องบันทึกเสียง กล้องถ่ายรูป สมุดจดบันทึก สำหรับการสัมภาษณ์ และคอมพิวเตอร์ขนาดพกพา อีกด้วย

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การศึกษาเรื่อง แนวพระราชดำริในการปกครองของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร (รัชกาลที่ 9) ผู้ศึกษาวิจัยได้มีวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1. การรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร ซึ่งเป็นข้อมูลที่ได้จากหนังสือ ตำราต่าง ๆ ที่มีความเกี่ยวข้องกับกระบวนการศึกษา ได้แก่ หนังสือทางวิชาการ บทความทางวิชาการ วารสาร และวิทยานิพนธ์ ที่มีความเกี่ยวข้องกับเรื่องที่ผู้ศึกษาวิจัยกำลังศึกษา
2. การสัมภาษณ์จากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เป็นการเก็บข้อมูลในรูปแบบการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) เป็นวิธีการสัมภาษณ์ที่ต้องการรายละเอียดมากที่สุด ในเรื่องที่ต้องการศึกษาต้องการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลที่ชัดเจน ครบถ้วนตามประเด็นที่ศึกษา ทั้งนี้ได้ใช้วิธีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างแบบกึ่งโครงสร้าง โดยใช้แนวคำถามที่วางแผนไว้ล่วงหน้าในลักษณะกึ่งเปิด ซึ่งเปิดโอกาสให้ผู้ให้สัมภาษณ์สามารถขยายความ แสดงความคิดเห็นหรือถ่ายทอดประสบการณ์ตามความเข้าใจของตนได้อย่างอิสระในบางช่วง

แนวทางการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้วิธีการรวบรวมข้อมูลจากสองแหล่งสำคัญ ได้แก่ (1) การศึกษาค้นคว้าจากเอกสารต่าง ๆ ทั้งเอกสารทางวิชาการ เอกสารประวัติศาสตร์ พระราชดำรัส บทความ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อวิเคราะห์แนวคิด ทัศนคติ และกรอบความคิดหลักที่เกี่ยวข้องกับประเด็นการศึกษา และ (2) การสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้างจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) ซึ่งเป็นผู้ที่มีความรู้ ความเข้าใจ หรือประสบการณ์เกี่ยวกับหัวข้อวิจัย เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกที่สะท้อนมุมมอง ทัศนะ และประสบการณ์ตรง โดยกระบวนการวิเคราะห์ข้อมูลจะดำเนินการผ่านขั้นตอนสำคัญ ดังนี้

1. การถอดข้อมูล (Transcription) จากบทสัมภาษณ์ และการจัดทำบันทึกสรุปเนื้อหาจากเอกสาร
2. การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) โดยการอ่านข้อมูลอย่างละเอียดเพื่อหาประเด็นหลัก (Themes) หัวข้อย่อย (Sub-themes) และรหัสข้อมูล (Coding)
3. การจัดกลุ่มข้อมูล ตามประเด็นที่เกิดขึ้นอย่างเป็นระบบ เพื่อนำไปสู่การตีความและสังเคราะห์ข้อค้นพบ
4. การสรุปและนำเสนอข้อมูล ในลักษณะพรรณนา พร้อมยกตัวอย่างคำพูดหรือเนื้อหาจากเอกสารและการสัมภาษณ์เพื่อสนับสนุนข้อสรุปอย่างมีนัยยะ

และในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ จะมีวิธีการนำเสนอข้อมูลการศึกษา คือ การนำเสนอข้อมูลเชิงข้อความพรรณนา โดยใช้ข้อความบรรยาย คำอธิบายเกี่ยวกับสิ่งที่ค้นพบ พรรณนาเล่าเรื่อง เพื่อให้เห็นลักษณะและสภาพของปรากฏการณ์ รวมทั้งความเคลื่อนไหวและเปลี่ยนแปลงของปรากฏการณ์

สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษาแนวพระราชดำริในการปกครองของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร (รัชกาลที่ 9) สามารถสรุปได้ดังนี้

1. แนวพระราชดำริในการปกครองของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร (รัชกาลที่ 9)

จากการศึกษาสามารถสรุปได้ว่า พระองค์ทรงมีแนวคิดสำคัญในการปกครองอยู่ 3 ประการ ได้แก่ **ความเป็นธรรมราชา ความเป็นกลางทางการเมือง และการเป็นศูนย์กลางในการสร้างความสามัคคีสมานฉันท์**

ประการแรก เรื่อง **ความเป็นธรรมราชา** พระองค์ทรงเป็นแบบอย่างของกษัตริย์ผู้ทรงธรรม โดยทรงน้อมนำหลักคำสอนในพระพุทธศาสนาใช้เป็นแนวทางในการครองตนและปกครองบ้านเมือง ทั้ง **ทศพิธราชธรรม จักรวรรดิวัตร และ ราชสังคหวัตถุ** ถูกนำมาเป็นหลักยึดมั่นเสมอ พระราชจริยวัตรของพระองค์สะท้อนให้เห็นถึงการครองแผ่นดินโดยธรรม ทรงทำนุบำรุงทุกศาสนาในประเทศอย่างเสมอภาค และถ่ายทอดหลักธรรมผ่านพระราชดำรัสเพื่อเป็นแนวทางแก่ประชาชน พระราชปณิธานที่สำคัญคือการพัฒนาคุณภาพชีวิตราษฎร ซึ่งปรากฏชัดใน **หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง** ที่วางรากฐานจากพระพุทธธรรม เน้นความพอประมาณ ความมีเหตุผล และการดำรงอยู่ด้วยภูมิคุ้มกันที่มั่นคง ดุจเดียวกับ **ทางสายกลาง** ในพระพุทธศาสนา พระองค์ทรงเป็นเสมือน “พ่อปกครองลูก” ที่เต็มไปด้วยเมตตาและความเข้าใจต่อประชาชน อีกทั้งยังทรงเน้นย้ำความสำคัญของการส่งเสริม “คนดี” เข้าสู่ตำแหน่งบริหารประเทศ พร้อมยึดหลักธรรมาภิบาลอย่างเคร่งครัด ทำให้พระองค์ทรงได้รับการยกย่องทั้งในประเทศและนานาชาติในฐานะ “ธรรมราชา” ที่อุทิศพระองค์เพื่อประโยชน์สุขของประชาชนอย่างแท้จริง

ประการที่สอง เรื่อง **ความเป็นกลางทางการเมือง** พระองค์ทรงดำรงพระองค์อย่างมั่นคงในหลักการพระมหากษัตริย์ภายใต้ระบอบประชาธิปไตยที่ “จะทรงปกเกล้าแต่ไม่ปกครอง” ทรงไม่ฝักใฝ่ฝ่ายการเมืองใด ไม่แสดงการสนับสนุนหรือต่อต้านนโยบายหรือพรรคการเมือง พระราชกรณียกิจทั้งปวงกระทำผ่านกลไกรัฐตามหลักการ “The King can do no wrong” โดยมีผู้ลงนามรับสนองพระบรมราชโองการเสมอ ในยามวิกฤตทางการเมือง พระองค์ทรงมีพระราชดำรัสที่สะท้อนถึงความเป็นกลาง เน้นการแก้ปัญหาด้วยความร่วมมือและสันติวิธี พระองค์ทรงเป็น “โซ่ข้อกลาง” ที่เชื่อมโยงคู่ขัดแย้งให้หันมาสร้างฉันทามติร่วมกัน ดังที่เห็นชัดในเหตุการณ์ 14 ตุลาคม 2516 และพฤษภาทมิฬ 2535 นักวิชาการยืนยันตรงกันว่า แม้พระองค์มิได้ทรงแสดงบทบาททางการเมืองโดยตรง แต่ทรงติดตามสถานการณ์ใกล้ชิด ทรงรับฟังข้อปรึกษา และพระราชทานคำแนะนำด้วยความรอบคอบ ส่งผลให้สถาบันพระมหากษัตริย์ยังคงเป็นที่เคารพและศรัทธาจากทุกฝ่าย

ประการสุดท้าย คือ **การเป็นศูนย์กลางแห่งความสามัคคีและความสมานฉันท์** พระองค์ทรงเป็นศูนย์รวมจิตใจของคนไทยทุกชนชั้นและทุกภูมิภาค ไม่เพียงเพราะพระราชกรณียกิจที่ทรงกระทำด้วยพระวิริยะอุตสาหะเพื่อประโยชน์ของประชาชน แต่ยังเพราะพระองค์ทรงเป็นผู้นำที่สามารถกลืนความขัดแย้งด้วยบารมีและเมตตาธรรม ในเหตุการณ์การเมืองสำคัญ พระราชดำรัสของพระองค์มุ่งเน้นการหลีกเลี่ยงความรุนแรงและการหาทางออกร่วมกัน ขณะเดียวกัน การเสด็จเยี่ยมราษฎรในพื้นที่ทุรกันดารเพื่อรับฟังปัญหาโดยตรง และการพระราชทาน **หลักเศรษฐกิจพอเพียง** เป็นแนวทางชีวิต ล้วนช่วยสร้างความเชื่อมั่นและศรัทธาจากประชาชนทั่วประเทศ

2. ความเป็นพลังอำนาจละมุน (Soft power) ทางการเมืองของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร (รัชกาลที่ 9)

พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร (รัชกาลที่ 9) ทรงใช้อำนาจละมุน (Soft Power) อย่างทรงพลังในการปกครองและพัฒนาประเทศ มิได้อาศัยอำนาจบังคับ แต่ใช้อิทธิพลทางศีลธรรม ปัญญา และพระ

บารมีเป็นหลักสำคัญ พระราชกรณียกิจด้านการพัฒนา โครงการพระราชดำริ และการเสด็จเยี่ยมประชาชนทำให้พระองค์เป็นที่เคารพรักของคนไทยทุกหมู่เหล่า ขณะเดียวกัน **หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง** ก็เป็น Soft Power ที่ได้รับการยอมรับในระดับนานาชาติและช่วยยกระดับภาพลักษณ์ของประเทศไทย

ในด้านการทูต พระองค์ทรงสร้างความสัมพันธ์อันดีกับนานาประเทศ และเผยแพร่วัฒนธรรมไทยในเวทีโลก อีกทั้งยังทรงมีบทบาทสำคัญในการคลี่คลายวิกฤตการณ์การเมือง เช่น เหตุการณ์ 14 ตุลาคม 2516 และพฤษภาทมิฬ 2535 ด้วยพระราชดำรัสที่เป็นกลางและเปี่ยมด้วยสติปัญญา อำนาจละมุนของพระองค์ตั้งอยู่บนรากฐานของหลักธรรมพระพุทธศาสนา เช่น ทศพิธราชธรรม และทางสายกลาง ดังนั้น พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 9 จึงทรงเป็นดั่ง “ราชาปราชญ์” ผู้ใช้ปัญญาและอำนาจละมุนในการนำพาชาติสู่ความสงบสุข มั่นคง และการพัฒนาที่ยั่งยืน

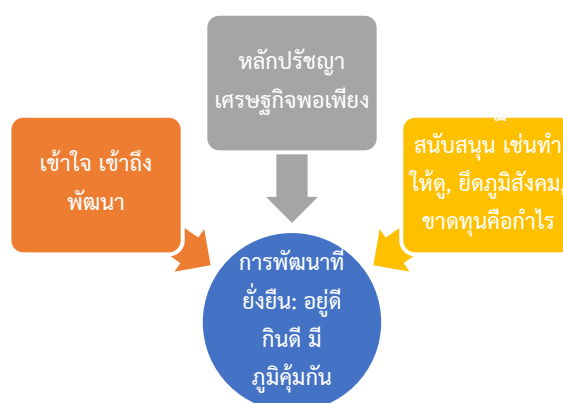
3. เสนอแนะรูปแบบหรือแนวทางในการประยุกต์ใช้แนวพระราชดำริและหลักการทรงงานของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร (รัชกาลที่ 9)

พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ทรงเป็นพระมหากษัตริย์ผู้เปี่ยมด้วยพระเมตตาและปัญญา ทรงอุทิศพระองค์เพื่อประโยชน์สุขของประชาชนตลอดรัชสมัย แนวพระราชดำริและหลักการทรงงานของพระองค์หลอมรวมเป็น “ศาสตร์พระราชา” ซึ่งเป็นทั้งแนวคิดและแนวทางปฏิบัติที่สร้างการพัฒนาอย่างยั่งยืน

หัวใจสำคัญของศาสตร์พระราชาคือ

1. เข้าใจ-เข้าถึง-พัฒนา: เริ่มจากเข้าใจปัญหาอย่างรอบด้าน ทั้งด้านกายภาพ สังคม และจิตใจ จากนั้นลงพื้นที่เข้าถึงประชาชนอย่างใกล้ชิด ก่อนนำไปสู่การพัฒนาที่เหมาะสม ตอบโจทย์บริบทและความต้องการของชุมชน
2. ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง: เน้นการดำเนินชีวิตและพัฒนาอย่างมีสมดุล ด้วยความพอประมาณ มีเหตุผล มีภูมิคุ้มกัน และยึดมั่นคุณธรรม เป็นแนวทางชีวิตและการพัฒนาทุกมิติ
3. แนวทางอื่น ๆ : มุ่งประโยชน์ส่วนรวม ทำงานอย่างรอบคอบและเป็นขั้นตอน เป็นแบบอย่าง ใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า เรียบง่ายและประหยัด ยึดหลักธรรมและคุณธรรม ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน และใช้ข้อมูล การวิจัย และการทดลองอย่างจริงจัง

ศาสตร์พระราชาจึงเป็นองค์ความรู้ที่มีชีวิต สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้ทั้งในระดับรัฐ เอกชน ชุมชน และบุคคล ช่วยให้ประเทศไทยพึ่งพาตนเองได้อย่างมั่นคง มีภูมิคุ้มกัน และพร้อมรับมือกับการเปลี่ยนแปลงในทุกสถานการณ์ จากองค์ความรู้ที่กล่าวมาข้างต้น สามารถนำมาถอดเป็นรูปแบบการประยุกต์ใช้แนวพระราชดำริและหลักการทรงงานของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร (รัชกาลที่ 9) ได้ดังนี้

รูปแบบการประยุกต์ใช้แนวพระราชดำริและหลักการทรงงานของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร

มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร (รัชกาลที่ 9)

อภิปรายผล

จากการศึกษาพบว่า แนวความคิดทางการเมืองของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร (รัชกาลที่ 9) มีลักษณะโดดเด่นที่สะท้อนพระปรีชาญาณทางการเมืองและหลักธรรมแห่งการปกครอง ในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข โดยสามารถสรุปสาระสำคัญและอภิปรายร่วมกับผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องได้ดังนี้

1. **แนวคิดทางการเมืองที่ตั้งอยู่บนธรรมและประชาชนเป็นศูนย์กลาง** พระองค์ทรงเป็นแบบอย่างของ “ธรรมาธิปไตย” ที่เน้นการปกครองโดยธรรมและยึดประโยชน์สุขของประชาชนเป็นหลัก ผ่านหลักทศพิธราชธรรม จักรวรรดิวัตร และราชสังคหวัตถุธรรม ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงความเที่ยงธรรม ความเสียสละ และความเมตตาในการปกครอง พระองค์มิได้ทรงใช้อำนาจเชิงบังคับ แต่ทรงใช้อำนาจแห่งคุณธรรมและความเข้าใจในชีวิตของประชาชนเป็นหลักการบริหารบ้านเมือง สอดคล้องกับ เจตติย คชฤทธิ์ และคณะ (2562) ที่ชี้ว่า พระองค์ทรงเป็นผู้นำโดยธรรม ทรงใช้หลักธรรมแทนอำนาจ เพื่อให้ราษฎรอยู่เย็นเป็นสุข และเป็นแบบอย่างชีวิตที่ดีงามของผู้นำในระบอบประชาธิปไตย

2. **พลังอำนาจละมุน (Soft Power) และการเป็นผู้นำด้วยแรงศรัทธา** พระองค์ทรงใช้อิทธิพลทางจิตวิญญาณและความศรัทธาเป็นพลังในการขับเคลื่อนประเทศ โดยไม่จำเป็นต้องใช้อำนาจทางการเมืองโดยตรง พระราชกรณียกิจจำนวนมากที่ทรงริเริ่มและลงมือปฏิบัติด้วยพระองค์เองก่อให้เกิดความศรัทธา ความผูกพัน และความรักในหมู่ประชาชน ซึ่งเป็นรากฐานของ “อำนาจนำทางวัฒนธรรม” ในระบอบประชาธิปไตย สอดคล้องกับ ทศพร มุ่งกรอบกลาง (2567) ที่อธิบายว่า พระองค์ทรงสร้าง “โครงสร้างความรู้สึก” (Structure of Feeling) ให้ประชาชนรู้สึกใกล้ชิดและเชื่อมั่นในสถาบันพระมหากษัตริย์ และตรงกับการศึกษาของ ปรีชา หงส์ไกรเลิศ และคณะ (2558) ที่ยืนยันว่าพระองค์ทรงสามารถรักษาความสัมพันธ์อันแนบแน่นกับประชาชนไว้ได้ด้วยพลังทางวัฒนธรรมและความเข้าใจในอารมณ์ร่วมของสังคมไทย

3. **บทบาทเชิงประชาธิปไตยและการทรงงานภายใต้รัฐธรรมนูญ** แม้พระองค์จะทรงดำรงอยู่ภายใต้กรอบของรัฐธรรมนูญโดยไม่มีอำนาจบริหารโดยตรง แต่พระราชกรณียกิจของพระองค์กลับส่งเสริมและค้ำจุนประชาธิปไตยอย่างลึกซึ้ง พระองค์ทรงเน้น “การพัฒนาคนก่อนประชาธิปไตย” โดยเชื่อว่าประชาชนต้องมีความมั่นคงในชีวิต มีศีลธรรมและความรู้ก่อนจะมีส่วนร่วมทางการเมืองได้อย่างแท้จริง สอดคล้องกับแนวคิดของ น้ำผึ้ง ปุณณสุคนธ์ และคณะ (2561) ที่มองว่าพระองค์ “มิได้ปกครอง แต่ปกเกล้า” เพื่อยกระดับชีวิตประชาชน และสอดคล้องกับ อัครเดช สุภักกุล และอนนก เหล่าธรรมทัศน์ (2562) ที่อธิบายแนวทาง “ราชประศาสนศาสตร์” ว่าเป็นศาสตร์แห่งการบริหารราชการที่ตั้งอยู่บนหลักรัฐธรรมนูญโดยแท้

4. **ศาสตร์พระราชและทศพิธราชธรรม: รากฐานคุณธรรมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน** ผลการศึกษาพบว่า แนวคิดของรัชกาลที่ 9 สอดคล้องกับหลักทศพิธราชธรรมซึ่งเป็นคุณธรรมของผู้นำในพระพุทธศาสนา เช่น ความไม่โกรธ ความอ่อนน้อม ความซื่อสัตย์ และการให้ทาน ทั้งหมดนี้สะท้อนในพระราชดำริ “เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา” ซึ่งเป็นแนวทางการปฏิบัติที่ยึดหลักกรุณาและความเที่ยงธรรม ตรงกับการศึกษาของ มนต์เทียน มนตราภิบุลย์ และวาริณี ไสภารจ (2568) ที่เสนอว่า หลักทศพิธราชธรรมมิได้จำกัดอยู่เฉพาะพระมหากษัตริย์ แต่สามารถประยุกต์ใช้กับผู้นำทุกระดับ เพื่อสร้างสังคมคุณธรรมและการพัฒนาที่ยั่งยืน

5. **หลักการทรงงานกับการพัฒนาชุมชน การศึกษา และการมีส่วนร่วม** เมื่อพิจารณาการประยุกต์ใช้หลักการทรงงานของรัชกาลที่ 9 เช่น “ความพอเพียง การพึ่งพาตนเอง และการมีส่วนร่วม” พบว่าสามารถนำไปปรับใช้ได้จริงในหลายมิติ ทั้งด้านการศึกษาและการพัฒนาชุมชน เช่น งานของ พระปลัดปรีชา นนทโก จุลเจือ (2568) ที่ประยุกต์หลักการทรงงานกับการบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม ทำให้เกิดการมีส่วนร่วมของชุมชน และงานของ วิไลลักษณ์ เรืองสม (2560) ที่ยืนยันว่า หลัก “เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา” ช่วยสร้างการพัฒนาอย่างยั่งยืนในระดับท้องถิ่น ผลการอภิปรายดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า ศาสตร์พระราช ไม่เพียงเป็นมรดกทางปัญญา แต่เป็น “กลไกแห่งการพัฒนา” ที่เชื่อมโยงคน ระบบ และสังคมเข้าด้วยกันอย่างกลมกลืน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงวิชาการ

งานวิจัยควรขยายกรอบการศึกษาจากการวิเคราะห์แนวพระราชดำริเชิงนามธรรม ไปสู่การศึกษาเชิงระบบมากขึ้น โดยเฉพาะการถอดรหัสแนวคิดทางการเมือง การบริหาร และหลักธรรมาภิบาลที่ทรงใช้ในการขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศ ตลอดจนการเชื่อมโยงกับทฤษฎีทางรัฐศาสตร์หรือการปกครองสมัยใหม่ เพื่อให้เกิดองค์ความรู้ใหม่ที่มีคุณค่าในเชิงวิชาการ และสามารถนำไปประยุกต์ใช้กับการบริหารราชการแผ่นดินในปัจจุบัน

ข้อเสนอแนะในการนำงานวิจัยไปใช้ประโยชน์

หน่วยงานทางการศึกษาและหน่วยงานภาครัฐควรจัดทำหลักสูตรหรือโครงการเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับแนวพระราชดำริในการปกครองของในหลวงรัชกาลที่ 9 ให้กับเยาวชนและประชาชนทั่วไป ผ่านสื่อสร้างสรรค์ แหล่งเรียนรู้ ชุมชน และกิจกรรมการเรียนรู้นอกห้องเรียน เพื่อให้เกิดการตระหนักรู้และสืบสานพระราชปณิธานในระยะยาว

เอกสารอ้างอิง

- เจด็จ คชฤทธิ์, เจนจิรา เจนจิตรวานิช, หทัยรัตน์ อ้วนน้อย และฤทัย สำเนียงเสนาะ. (2562). ธรรมเพื่อชีวิตที่งดงาม : แบบอย่างจากพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ภูมิพลอดุลยเดช รัชกาลที่ 9. วารสารวไลยลงกรณ์ปริทัศน์ (มนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์), 9(1), 179 – 188.
- ไชยวัฒน์ เผือกคง. (2564). ความคิดทางการเมืองไทยและตะวันออก. นนทบุรี : สามดี ออลส์.
- ทศพร มุ่งครอบกลาง. (2567). คุณลักษณะของรัชกาลที่ 9 ในรอยพระยุคลบาทของวชิรฐ เดชกุญชรกับโครงสร้างความรู้สึกลึกในสังคมไทย. มจร. สังคมศาสตร์ปริทรรศน์, 13(3), 367 – 379.
- น้ำผึ้ง ปุณณสุคนธ์, สุรพล ราชภัณฑารักษ์, สมบูรณ์ สุขสำราญ และเอนก เหล่าธรรมทัศน์. (2561). การเสริมสร้างการปกครองระบอบประชาธิปไตย ในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช. วารสารวิชาการสถาบันเทคโนโลยีแห่งสุวรรณภูมิ, 4 (พิเศษ), 378 – 389.
- ปรีชา หงษ์ไกรเลิศ, ปัทมา สุภก่าปิง, สติธร ธนานิธิโชติ, นงลักษณ์ อาณี และอุมาภรณ์ ศรีสุทธิ. (2558). สถาบันพระมหากษัตริย์กับสังคมไทย. กรุงเทพฯ : สถาบันพระปกเกล้า.
- ปิยะวรรณ ปานโต. (2568). ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับสถาบันพระมหากษัตริย์ [Online]. เข้าถึงได้จาก : <https://wiki.kpi.ac.th/index.php?title=ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับสถาบันพระมหากษัตริย์>. [2568, มิถุนายน 30]
- พระครูปริยัติกิตติธำรง. (2555). สถาบันพระมหากษัตริย์กับสังคมไทย [Online]. เข้าถึงได้จาก : http://pbs.mcu.ac.th/wp-content/uploads/2018/02/00230_16_2555สารนิพนธ์เรื่อง-สถาบันพระมหากษัตริย์-พระครูปริยัติกิตติธำรงผศ.ดร.157-176.pdf. [2568, มิถุนายน 30]
- พระปลัดปรีชา นนทโก จุลเจือ. (2568). การประยุกต์ใช้หลักการทรงงานของในหลวงรัชกาลที่ 9 ในการแก้ปัญหา การจัดการศึกษา กรณีศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรมในจังหวัดระยอง. ระบบนิเวศการเรียนรู้และปัญญา, 3(1), 36 – 45.
- แพรวภัทรา เขียวขุ่ม. (2568). สถาบันพระมหากษัตริย์กับสังคมไทย [Online]. เข้าถึงได้จาก : https://pws.npru.ac.th/paepat/system/20221209150419_244ffc3fa6e1dc583f5efd05b1d2352.pdf. [2568, มิถุนายน 29]
- ลิขิต อีระเวคิน. (2546). วิวัฒนาการการเมืองการปกครองไทย (พิมพ์ครั้งที่ 9). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

สำนักราชเลขาธิการ. (2560). พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชบรมนาถบพิตร. [Online]. เข้าถึงได้จาก : <https://www.royaloffice.th/th/พระราชประวัติ>. [2568, มิถุนายน 29]

สุภาพิษฐ์ ธีระวัฒน์. (2565). รายการ ร้อยเรื่องเมืองไทย [Online]. เข้าถึงได้จาก : <https://dl.parliament.go.th/backoffice/viewer2300/web/viewer.php> [2568, มิถุนายน 29]

อัศรเดช สุภักกุล และอนนก เหล่าธรรมทัศน์. (2563). ราชประศาสนศาสตร์ รัชกาลที่ 9, วารสารมหาวิทยาลัย
วิทยาเขตร้อยเอ็ด, 9(1), 218 – 226.

มนต์เทียน มนตราภิบุลย์ และวาริณี โสภารจ. (2564). หลักทศพิธราชธรรมกับการปกครอง. วารสารรัฐศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย, 1(4), 44 – 59.

วิไลลักษณ์ เรืองสม. (2560). การน้อมนำหลักการทรงงานในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ 9) มาประยุกต์ใช้ในการ
พัฒนาท้องถิ่น. วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, 11(พิเศษ), 249 – 258.

Encyclopaedia Britannica. (2023a). **Monarchy** [Online]. Available : <https://www.britannica.com/topic/monarchy>. [2025 , June 30]

Encyclopaedia Britannica. (2023b). **Constitutional monarchy** [Online]. Available : <https://www.britannica.com/topic/constitutional-monarchy>. [2025 , June 30]